

به نام خداوند جان و مرد

مطالعه تطبیقی

در مفهوم امنیت ملی

نویسندگان:

دکتر سید مهدی خاتمی

دکتر بهنام شریف پور

نشر مهربان نیکا

۱۴۰۱

- سرشناسه : خاتمی، سیدمهدی، ۱۳۶۶ -
- عنوان و نام پدیدآور : مطالعه تطبیقی در مفهوم امنیت ملی/نویسندگان سیدمهدی خاتمی، بهنام شریف پور؛ ویراستار زهرا عباسی ابلویی.
- مشخصات نشر : نکا : مهربان نیکا، ۱۴۰۰.
- مشخصات ظاهری : ۲۷۹ ص.
- شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۴۳-۹۹-۳
- وضعیت فهرست : فیبا
- نویسی
- موضوع : امنیت ملی
- National security
- امنیت ملی — ایران
- National security— Iran
- شناسه افزوده : شریف پور، بهنام، ۱۳۵۸ -
- رده بندی کنگره : UA۱۰/۵
- رده بندی دیویی : ۳۵۵/۳
- شماره کتابشناسی ملی : ۱۳۹۱۳۴
- اطلاعات رکورد : فیبا
- کتابشناسی

امنیت ملی

آدرس : مازندران - نکا

تلفن ثابت : ۰۱۳۴۷۲۳۶۴۰

تلفن همراه :

۰۹۱۱۱۵۷۲۳۶۳۷

نشانی سایت:

www.mehrabannika.com

Email :

mehrabane.nika91@yahoo.com

حق چاپ محفوظ است.

تالیف: سیدمهدی خاتمی، بهنام شریف پور

صفحه آرای: ملیحه جنتی آستانی - فائزه فتحی

طراح جلد: زهرا آهنگر

چاپ اول: ۱۴۰۱

قیمت: ۹۸۰۰۰ تومان

شمارگان: ۵۰۰

چاپ و صحافی: مهربان

ردیف نشر: ۱۱۲

مفهوم امنیت از ابهام‌آمیزترین و دشوارترین مفاهیم معرف روابط بین‌الملل - و چه بسا طیف متنوع و بسیاری از معارف بشری - است. از این نظر، این مفهوم و تفکر در باب آن متضمن نوعی عقب‌ماندگی و توسعه‌نیافتگی مفهومی و موضوعی است. شاید بتوان دلایلی چون پیچیدگی موضوع امنیت، وجود دامنه مشترک بین این مفهوم و مفهوم قدرت، تقابل میان رویکردهای آرمان‌گرایانه و واقع‌گرایانه در خصوص مفهوم و موضوع امنیت، ماهیت مطالعات راهبردی و عملکرد سیاست‌گذاران دولت‌ها را در این خصوص برشمرد.

امنیت، یکی از نیازهای فطری بشر در زندگی اجتماعی، و ایجاد آن همواره از مهم‌ترین فلسفه وجودی دولت‌ها بوده است. امنیت همچنین مقوله‌ای است که هم کاملاً واقعی و ملموس و هم بسیار گسترده است. امنیت ارزش و وزنش در هر سیستم و زیر سیستم اجتماعی پویا و برای هر ملتی، با چیز دیگری قابل مقایسه نیست. اگر امنیت بود، دانش، پیشرفت، عدالت، سرافرازی و عزت و دنیا و آخرت در آن جامعه به شکل واقعی میسر می‌شود. امنیت که نباشد، دست‌آوردهای بشری، دست‌نیافتنی می‌شود.

باتوجه به پیچیدگی‌های زندگی بشری در دنیای معاصر و درهم‌تنیدگی ابعاد مختلف جامعه، که از پیامدهای ناگزیر زندگی در عصر جدید است، مطالعات امنیت ملی در کشور به نگاهی کلان‌نگر و جامع نیاز دارد تا کشور را از معرض تهدیدات سخت و نرم پیش‌رو عبور دهد. نگاه‌های تنگ‌نظرانه نسبت به مطالعات امنیت ملی قطعاً جواب‌گوی نیازهای کنونی کشور نبوده، به سردرگمی و عدم موفقیت در مبارزه و مقابله با تهدیدات پیرامونی منجر خواهد شد.

این انتشارات با افتخار آغوش خود را برای قلم‌ها و قدم‌های اندیشمندان و نویسندگان باز می‌نماید؛ باشد تا گامی در راه ارتقای فرهنگ، دانش و آموزش صورت پذیرد.

علی‌رحمان پرست

مدیریت انتشارات مهربان نیکا

فهرست مطالب

۵		سرآغاز ناشر
۱۳		مقدمه نویسنده
۱۷		فصل اول
۱۷		پیدایی و دگرگونی مفهوم امنیت ملی
۱۹		مقدمه فصل اول
۱۹		واکاوی مفهوم امنیت
۲۱		ویژگی های امنیت
۲۱		۱. نسبی بودن امنیت
۲۲		۲. ذهنی بودن امنیت
۲۳		۳. تجزیه ناپذیر بودن امنیت
۲۳		اهداف امنیت
۲۴		۱. امنیت فردی
۲۵		۲. امنیت ملی
۲۵		۳. امنیت جهانی
۲۸		جهانی شدن و دگرگونی مفهوم و نمادهای امنیت و قدرت
۳۰		جهانی شدن و پیامدهای آن بر امنیت ملی
۳۲		فناوری اطلاعات، جهانی شدن و افزایش ضریب آسیب پذیری
۳۴		مسئولان متعدد برای تامین امنیت
۳۵		دولت ها و ضرورت تجدید ساختارهای امنیتی
۳۶		روابط بین الملل و مطالعات امنیتی
۳۹		امنیت از دیدگاه مکاتب و رهیافت های روابط بین الملل
۳۹		دریافت سستی از مفهوم امنیت
۳۹		۱- دولت ها به عنوان خاستگاه اصلی تهدید و بزرگ ترین مسئول برقراری امنیت
۴۰		۲- ماهیت نظامی تهدید و لزوم دادن پاسخ نظامی به آن
۴۱		۳- پاسداشت حاکمیت و استقلال کشور به عنوان بالاترین ارزش
۴۱		ابعاد دریافت موسع از مفهوم امنیت

۴۳	خط‌رهای متکثر امنیتی
۴۵	۱. رویکرد رئالیسم
۴۶	۲. نئورئالیسم
۴۷	دشواری‌های همکاری‌های امنیتی بین کشورها
۴۷	مسئله تقلب
۴۸	مساله دستاوردها نسبی
۴۸	۳. لیبرالیسم
۴۹	۴. بین‌الملل‌گرایی نئولیبرال و صلح دموکراتیک
۵۰	۵. نهادگرایی نئولیبرال
۵۱	۶. سازه‌انگاری
۵۸	۱. ۶. دانش و مساله امنیت
۵۹	۲. ۶. هنجارها و مساله امنیت
۶۰	۳. ۶. هویت و مفهوم اجتماع امنیتی
۶۲	۴. ۶. فرهنگ و مساله امنیتی
۶۴	۷. نظریه انتقادی
۶۵	۸. فمینیسم
۶۵	۹. پست مدرنیسم
۶۶	۱۰. مکتب کپنهاگ
۶۸	نظریه‌های امنیت در جهان سوم
۶۹	امنیت در اسلام
۷۳	عوامل مؤثر بر تحقق امنیت ملی در اسلام
۷۴	پیدایی مفهوم امنیت ملی
۷۸	برداشت‌های مختلف از امنیت ملی
۸۰	دیدگاه‌های تازه
۸۵	دگرگونی در مفهوم امنیت ملی؛ ویژگی‌ها و چالش‌ها
۸۶	دسته‌بندی اهداف امنیت ملی
۸۷	اهداف اصلی امنیت ملی

۸۷	مرزهای امنیت ملی
۸۸	منافع ملی
۸۹	منافع ملی به مثابهی ابزار تحلیل سیاسی
۹۰	الف: دیدگاه عینی گرایان
۹۲	ب: دیدگاه ذهن گرایان
۹۷	دامنه‌ی منافع ملی
۹۸	تعیین اولویت‌های منافع ملی
۱۰۱	فصل دوم
۱۰۱	ابعاد امنیت ملی
۱۰۳	مقدمه فصل دوم
۱۰۴	مبانی امنیت ملی در حقوق بین‌الملل با تاکید بر منشور ملل متحد
۱۰۵	ابعاد امنیت ملی
۱۰۶	۱. امنیت نظامی
۱۰۷	جنگ و ابزارهای قهرآمیز
۱۱۳	۲. امنیت اقتصادی
۱۱۵	الف: امنیت سرمایه‌گذاری
۱۱۶	ب: امنیت اشتغال و درآمد
۱۱۶	عوامل مؤثر بر امنیت اقتصادی
۱۱۷	۱- نهادها
۱۱۷	۲- دولت
۱۱۸	۳- حوزه قوانین و مقررات
۱۱۸	۳. امنیت سیاسی-فرهنگی
۱۲۲	امنیت و سرمایه اجتماعی
۱۲۵	۴. امنیت زیست محیطی
۱۳۶	عناصر اساسی امنیت زیست محیطی
۱۳۹	امنیت زیست محیطی از منظر ژئوپلیتیک
۱۴۱	قوانین و سیاست‌های بین‌المللی زیست محیطی

۱۴۳	جهانی شدن و تغییر دیدگاه‌های امنیتی
۱۵۰	شهرها و کاهش تغییرات آب و هوایی
۱۵۲	پیامدهای امنیتی گرمایش جهانی
۱۵۵	امنیت انسانی و تغییرات اقلیمی
۱۵۷	اهمیت محیط زیست و لزوم بازتعریف امنیت ملی
۱۵۹	امنیت زیست‌محیطی ایران
۱۵۹	ضرورت توجه به امنیت زیست‌محیطی ایران
۱۶۰	الف: لزوم شناسایی پیشران‌های زیست محیطی مؤثر بر امنیت ایران
۱۶۲	ب: چالش‌های امنیت زیست‌محیطی ایران
۱۶۵	بحران بیابانی در ایران
۱۶۸	الف) تضعیف قدرت ملی
۱۶۸	ب) بروز تنش‌ها و درگیری‌های داخلی
۱۶۸	ج) بروز تنش‌ها و درگیری‌های بین‌المللی
۱۶۹	بحران توفان ریزگردها
۱۷۳	الف) چالش‌های اجتماعی - اقتصادی
۱۷۳	ب) چالش‌های امنیتی
۱۷۶	راهبردهایی برای ارتقای امنیت زیست‌محیطی ایران
۱۷۶	الف: توسیع مفهومی و عملیاتی امنیت در نزد نهادهای متولی امنیت
۱۷۷	ب: استقرار «دفتر امنیت زیست‌محیطی» در نمودار شورای عالی امنیت ملی
۱۷۷	ج: الزام و ارتقاء تهیه گزارش ارزیابی محیط زیستی برای طرح‌های عمرانی
۱۷۸	امنیت فراگیر
۱۸۱	فصل سوم
۱۸۱	عوامل تهدید کننده امنیت ملی
۱۸۳	مقدمه فصل سوم
۱۸۳	دگرگونی در الگوهای امنیتی و رویارویی با تهدیدات امنیت ملی
۱۸۴	مفهوم تهدید
۱۸۵	مفهوم تهدید علیه امنیت ملی

۱۸۷	گونه‌شناسی تهدیدها
۱۸۷	تهدیدها داخلی
۱۸۷	مفهوم تهدید داخلی
۱۸۷	۱. جنگ چریکی
۱۸۸	۲. تهدید اقتصادی علیه امنیت ملی
۱۸۹	۲-۱ تقسیم کار استعماری
۱۸۹	۲-۲ توسعه‌ی اقتصادی و امنیت ملی
۱۹۰	۳. تهدید اجتماعی علیه امنیت ملی
۱۹۰	۴. درگیری‌های قومی
۱۹۰	تهدیدها خارجی
۱۹۰	مفهوم تهدیدهای خارجی
۱۹۱	۱. تهاجم نظامی
۱۹۲	۲. مداخله‌ی نظامی آشکار
۱۹۴	۳. توطئه یا دسیسه
۱۹۵	۴. براندازی
۱۹۷	۵. عملیات پنهان سیاسی
۱۹۸	۶. تبلیغات خارجی
۱۹۹	۱. خبرگزاری‌ها
۱۹۹	۲. مطبوعات
۱۹۹	۳. سایت‌های خبری
۲۰۰	۴. رادیوها
۲۰۰	۵. تلویزیون
۲۰۰	راهکارهای مقابله با تهدیدها
۲۰۰	طرح استراتژی امنیت ملی
۲۰۱	شکل‌گیری سازمان‌های بین‌المللی
۲۰۲	سیاست امنیتی شهری